

Raadsvoorstel

Onderwerp Experimenteren in het gebiedsgericht werken
Registratienr. 6082631 Steller/telnr. Liesbeth vd Wetering/ 0650215753 Bijlagen 1

Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim
	☐ Vertrouwelijk
Portefeuillehouder	Den Oudsten en Van der Schaaf Raadscommissie
Langetermijn agenda (LTA) Raad	LTA ja: Maand 1 Jaar 2017 LTA nee: ☐ Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

1. In te stemmen met de opzet (doelen, acties en evaluatie) van de vijf experimenten gebiedsgericht werken

Samenvatting

Experimenten in de wijken

Deze notitie beschrijft welke opgave wij zien als het gaat om democratische processen in het gebiedsgericht werken.

We beschrijven specifiek voor vijf experimenten in het gebiedsgericht werken wat er in elk gebied wordt beoogd en welke inzet daarvoor wordt gedaan. Vier van de experimenten die we doen, zijn een logische doorontwikkeling van lopende processen die dit jaar of in voorgaande jaren zijn gestart. De Coöperatieve Wijkraad is een nieuw experiment dat zal starten in 2017. Elk van deze vijf experimenten draagt in de wijk bij aan het ontwikkelen en uitvoeren van de gebiedsagenda: de zaken die voor de wijk het meest relevant zijn. Het betreft de volgende vijf experimenten: Herontwikkeling A-kwartier, Wijkbedrijf Selwerd, Golvend Lewenborg, Buurtsamenwerking De Wijert – Helpman en de Coöperatieve Wijkraad Oosterparkwijk.

Aanleiding en doel

Op basis van uitgangspunten die uw raad in maart 2016 heeft vastgesteld, ontwikkelen we momenteel het gebiedsgericht werken door. We zetten de beweging in gang dat het gesprek, de afweging en de prioriteitsstelling van de gebiedsagenda steeds meer in de wijken plaatsvindt en willen zeggenschap naar de buurten brengen.

In maart hebben we met uw Raad vastgesteld dat er ruimte is voor experimenten. De gemeentelijke organisatie en de werkwijze van ons College hebben zich aangepast op wat de complexe dynamiek in wijken vraagt. Met de vorming van gebiedsteams rondom wijkwethouders is de nabijheid en benaderbaarheid van College en ambtenaren in wijken geborgd. Dat stelt ons vervolgens voor vragen omtrent de inrichting van het democratisch proces op wijkniveau, en ook over de rol van de Raad (vertegenwoordigend, beleidsvormend, controlerend, verbindend) bij de processen in de wijken.

Daarom hebben we de bouwstenen uit experimenten nodig om te leren wat werkt, om nieuwe werkwijzen te ontwikkelen, en waar nodig lessen te trekken. Samen met uw Raad willen we koersen op een samenhangende aanpak, gericht op systeem, werkwijze én gedrag. Hiervoor is intensieve en vernieuwende samenwerking nodig tussen burgers, volksvertegenwoordigers, bestuurders én ambtenaren.

Kader

1. Coalitieakkoord "Voor de verandering"
2. Het Integraal Gebiedsgericht Werken – Gebiedsprogramma
3. De gemeentebegroting 2017
4. Raadsbijeenkomst 23 maart 2016 over Gebiedsgericht werken en de rol van de gemeenteraad met als uitkomsten:
 - De gemeenteraad zet de beweging in gang dat het gesprek, de afweging en de prioriteitsstelling van de gebiedsagenda steeds meer in de wijken plaatsvindt.
 - De gemeenteraad wil zeggenschap naar de buurten brengen. Met buurtbegrotingen brengt de Raad (in een groei-model) de budgetten voor vraagstukken die niet wijkoverstijgend zijn, naar de wijken. De gemeenteraad geeft kaders (programmadoelen) mee waarbinnen de budgetten moeten worden besteed.
 - Bij de totstandkoming en realisatie van de gebiedsagenda's is de Gemeenteraad betrokken bij het proces in de wijken, als borger van het democratisch proces.
 - De gemeenteraad wenst te experimenteren met vormen van loting, uitdagingsrecht (right to challenge) en andere instrumenten, om de betrokkenheid, deelname, zeggenschap en het eigenaarschap van bewoners en samenwerkingspartners te vergroten

Argumenten en afwegingen

Deze notitie maakt inzichtelijk welke vernieuwende processen in de wijken gaande zijn. We hebben de vijf experimenten in de gebieden op uw verzoek van een 'kop en staart' voorzien en beschrijven wat er in elk gebied wordt beoogd en welke inzet daarvoor wordt gedaan. Vier van de experimenten die we doen, zijn een logische doorontwikkeling van lopende processen die dit jaar of in voorgaande jaren zijn gestart. Daarin heeft u mogelijk al geparticipeerd en vragen we om de voortzetting daarvan in de aangeven richting. De Coöperatieve Wijkraad is een nieuw experiment dat zal starten in 2017. Elk van deze vijf experimenten draagt in de wijk bij aan de richting die in de raadsbijeenkomst van maart 2016 is vastgesteld. De experimenten dragen bij aan het ontwikkelen en uitvoeren van de gebiedsagenda: de zaken die voor de wijk het meest relevant zijn. Het betreft de volgende vijf experimenten:

- Herontwikkeling A-kwartier.
- Wijkbedrijf Selwerd
- Golvend Lewenborg
- Buurtsamenwerking De Wijert – Helpman
- Coöperatieve Wijkraad Oosterparkwijk

Maatschappelijk draagvlak en participatie

De experimenten zijn door de gebiedsteams, in nauwe samenwerking met wijkbewoners en samenwerkingspartners in de wijken, ontwikkeld. Het zijn dragende initiatieven voor vernieuwing van het gesprek in de wijken met nieuwe samenwerkingspartners, burgers en initiatiefnemers. De experimenten behelzen juist ook het bevorderen en ontwikkelen van nieuwe vormen van participatie van alle betrokkenen. De bewoners en samenwerkingspartners in de wijken waar de experimenten plaatsvinden willen graag in gesprek met uw raad.

Financiële consequenties

Bij de begroting 2017 (onderdeel gebiedsprogramma) zijn de financiële kaders voor de experimenten vastgesteld. Bij de begroting 2018 volgen nieuwe voorstellen, afhankelijk van de doorontwikkeling van de experimenten. Er wordt bij dit raadsvoorstel voor deze experimenten buiten de bestaande projectbudgetten nu geen extra financiering gevraagd.

Overige consequenties

Naast de inhoudelijke opzet van de experimenten, staan in de bijlage bij dit voorstel verschillende mogelijkheden voor de rol van uw raad bij de experimenten. Wij vragen u zich hierop te beraden.

Vervolg

De experimenten worden geëvalueerd en verantwoording vindt plaats via de rekening (onderdeel gebiedsprogramma). Het experiment Coöperatieve Wijkraad wordt intensief gevolgd en onderzocht i.s.m. de Rijksuniversiteit Groningen. Tevens worden reflectiemomenten georganiseerd, waarvoor uw Raad, bewoners en andere samenwerkingspartners worden uitgenodigd.

Lange Termijn Agenda

Deze notitie is ter behandeling in de raadsvergadering van 25 januari 2017.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Experimenteren in het gebiedsgericht werken

Hoe organiseren we het gebiedsgericht werken en de samenwerking met Stadgers in de wijken?

In ons Coalitieakkoord hebben we de vernieuwing van onze rol en de samenwerking met de Stad als belangrijk punt benoemd. We willen een bestuur zijn dat middenin de Stad staat en van daaruit (mee)bepaalt wat goed en nodig is om te doen. We willen het beter mogelijk maken dat Stadgers zelf initiatief voor en beslissingen over hun leefomgeving nemen.

Recentelijk zijn er tal van landelijke rapporten verschenen over de stand van de lokale democratie. Daarin wordt benadrukt dat er experimenten nodig zijn om de representatieve democratie en participatieve democratie te versterken en beter te verbinden. We willen landelijk voorop lopen als het gaat om de manier waarop gemeente en Stadgers samenwerken. Dat doen we onder anderen met onze gebiedsgerichte aanpak. Dit vraagt experimenteerdrift en het durven bewandelen van nieuwe wegen. Door de herindeling met Ten Boer en Haren is het ook van groot belang om te werken aan een stevige relatie met de dorpen en kernen die straks bij de gemeente gaan horen. In eerdere gesprekken met uw Raad hebben we kunnen vaststellen dat ook uw Raad dit van groot belang vindt, en ook werkt aan vernieuwing met eigen experimenten als Open Raad, het onderzoek Stad en Raad en andere aanpassingen van de werkwijzen. In maart hebben we met uw Raad gedeeld dat er ruimte is voor experimenten. We hebben de bouwstenen uit deze experimenten nodig om nieuwe werkwijzen te ontwikkelen, en waar nodig ook lessen te trekken over de inrichting van ons systeem. Ons College koerst op een samenhangende aanpak, gericht op systeem, werkwijze én gedrag. Hiervoor is intensieve en vernieuwende samenwerking nodig tussen burgers, volksvertegenwoordigers, bestuurders én ambtenaren. We zijn van mening dat een vitale lokale democratie blijvend aandacht en investeren vraagt, en dat onze gebiedsgerichte aanpak hieraan bijdraagt. De hierna beschreven experimenten maken onderdeel uit van een bredere beweging.

Gebiedsgericht werken

In maart heeft uw Raad gesproken over de rol van de gemeenteraad bij gebiedsgericht werken. Daar zijn de volgende conclusies getrokken:

Uit notitie: Gebiedsgericht werken en de rol van de Gemeenteraad

Uitkomsten raadsbijeenkomst 23 maart 2016

1. De gemeenteraad zet de beweging in gang dat het gesprek, de afweging en de prioriteitsstelling van de gebiedsagenda steeds meer in de wijken plaatsvindt.
2. De gemeenteraad wil zeggenschap naar de buurten brengen. Met buurtbegrotingen brengt de Raad (in een groeimodel) de budgetten voor vraagstukken die niet wijkoverstijgend zijn, naar de wijken. De gemeenteraad geeft kaders (programmadoelen) mee waarbinnen de budgetten moeten worden besteed.
3. Bij de totstandkoming en realisatie van de gebiedsagenda's is de Gemeenteraad betrokken bij het proces in de wijken, als borger van het democratisch proces.
4. De gemeenteraad wenst te experimenteren met vormen van loting, uitdagingsrecht (right to challenge) en andere instrumenten, om de betrokkenheid, deelname, zeggenschap en het eigenaarschap van bewoners en samenwerkingspartners te vergroten.

Inrichting democratisch proces op wijkniveau

We ontwikkelen momenteel het gebiedsgericht werken verder op basis van de bovengenoemde uitgangspunten. We hebben de gemeentelijke organisatie en de werkwijze van ons College aangepast op de complexe dynamiek in wijken. Door de vorming van gebiedsteams rondom wijkwethouders, zijn we als College en ambtenaren in de wijken nabij en benaderbaar. We stellen de gebiedsprogramma's samen met wijkbewoners op, en willen zoveel mogelijk zeggenschap bij de buurt neerleggen. Dat stelt ons vervolgens voor vragen omtrent de inrichting van het democratisch proces op wijkniveau, en ook over de rol van de Raad (vertegenwoordigend, beleidsvormend, controlerend, verbindend) bij de processen in de wijken.

We hebben hierbij extra oog voor de rol van het bestaande kader in de wijken. De experimenten bouwen voort op de mensen en netwerken die al actief zijn en de betrokkenheid en energie die er al is. Daarnaast zijn er groepen die minder betrokken zijn bij de samenleving, mensen die zich minder snel laten horen, kwetsbare groepen en groepen die ervan uitgaan dat 'hun stem er toch niet toe doet'. Daarvoor is extra aandacht,

inzet en ondersteuning nodig. Het gebiedsteam en de buurtwerkers in het WIJ-team stimuleren en organiseren de netwerken op buurtniveau. Voorts waarborgen we een zorgvuldige afweging van publieke waarden (legitimititeit, rendement en betrokkenheid) en een zorgvuldige afweging van private en publieke belangen, juist ook in dialoog tussen burgers. We focussen op de dialoog tussen bewoners onderling, naast de dialoog tussen overheid en burger. We initiëren werkwijzen die het voor burgers mogelijk maken samen initiatief of beslissingen te nemen of de gemeente uit te dagen. En zorgen dat onze medewerkers op passende wijze samenwerken met de Stad en ontvankelijk zijn voor initiatief.

Experimenten in de wijken

Deze notitie is bedoeld om inzichtelijk te maken welke vernieuwende processen in de wijken gaande zijn, wat er in elk gebied wordt beoogd en welke inzet daarvoor wordt gedaan. Vier van de experimenten die we doen, zijn een logisch vervolg van lopende processen die dit jaar of in voorgaande jaren zijn gestart. De Coöperatieve Wijkraad is een nieuw experiment dat zal starten in 2017. Elk van deze vijf experimenten draagt in de wijk bij aan het ontwikkelen en uitvoeren van de gebiedsagenda: de zaken die voor de wijk het meest relevant zijn.

Onderzoek en reflectiemomenten

De komende twee jaar lopen de experimenten, volgen we de vijf processen intensief en nodigen we uw Raad uit hieraan mee te doen. Aan de hand daarvan kunnen we de veranderde rol van de gemeenteraad, het College, ambtenaren en bewoners bij het gebiedsgericht werken beschouwen. En kunnen we leren wat wel en niet werkt in de wijk. De experimenten worden met name ook gevolgd met betrekking tot het democratische proces: 'hoe en met wie is het gesprek in de wijk?'. Het experiment met de Coöperatieve Wijkraad zal meer intensief worden onderzocht. Samen met kennispartners (Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool en Intraval) en bureau Onderzoek en Statistiek is hiertoe een 'coöperatieve onderzoeksraad' gevormd. Bijzonder, omdat hierin wetenschappers vanuit verschillende disciplines, van ruimtelijke wetenschappen tot filosofie en sociale psychologie, samenwerken. Tevens is er een samenwerkingsverband met 'Sustainable Society' (onderdeel Rijksuniversiteit), waarbij de samenwerking tussen wetenschap, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en gemeente wordt uitgediept, vormen van cocreatie worden ontwikkeld en getracht wordt de 'maatschappelijke impact' van de wetenschap op dit thema zo groot mogelijk te laten zijn.

In de reguliere begrotingscyclus rapporteert ons College over de voortgang van het gebiedsgericht werken en de experimenten. Dat betreft de inhoudelijke resultaten van de gemeentelijke inzet en de omgang met initiatieven. Aanvullend daarop is het wenselijk om regelmatig samen op het verloop van de processen, leerervaringen en de

veranderende rollen te reflecteren. Op 18 januari is een eerste thema-bijeenkomst over lokale democratie gepland. Vervolgens zullen we per gebied reflectie- en informatieve bijeenkomsten voor gemeenteraad, bewoners en samenwerkingspartners organiseren.

Beoordelen resultaat en evaluatie van de experimenten

Bij alle experimenten stellen we tussentijds en aan het eind de volgende vragen:

- Zijn er meer bewoners actief dan bij aanvang?
- Zijn er andere bewoners actief?
- Wat is er georganiseerd (bijeenkomsten?) en in welke vorm, met welke methodiek?
- Wat werkt? Is er een andere dynamiek in de wijk?
- Als gemeente niet zelf (alleen) plannen maakt, wat levert dat op wat betreft: Bereik beleidsdoelen? Betrokkenheid, legitimiteit, efficiëntie? Tevredenheid van betrokkenen?
- Levert betrokkenheid van bewoners andere besluiten op? (Is m.n. proces of inhoud anders?)

Afhankelijk van de focus van het experiment, kan het accent op andere vragen liggen. We evalueren zowel het proces als het inhoudelijke resultaat.

Beschrijving experimenten per gebied

- Herontwikkeling A-kwartier.
- Wijkbedrijf Selwerd
- Golvend Lewenborg
- Buurtsamenwerking De Wijert – Helpman
- Coöperatieve Wijkraad Oosterparkwijk

Hierna beschrijven we de doelen van de experimenten en de wijze waarop uw raad bij de experimenten betrokken kan zijn. We vragen uw Raad te beschouwen welke rol(len) u in de experimenten wilt nemen:

- Kaderstellend (inhoudelijke kaders/uitgangspunten benoemen)
- Budget ter beschikking stellen aan wijk (nader te bepalen: wat zijn wijkthema's)
- Controlerend (op inhoud)
- Beoordelen democratisch proces in wijken (aan de voorkant beoordelen procesontwerp, tussentijds volgen, achteraf controleren en beoordelen)
- Meedoen in proces in de wijk (informatief, opiniërend, verbindend)
- Volksvertegenwoordigend

Randvoorwaardelijk hierbij is goede informatievoorziening.

Bij elk experiment wordt de mogelijke rol van de Raad beschreven.

Centrum: Herontwikkeling A-kwartier

Ontwikkeling

In 2015 is een start gemaakt met de herontwikkeling van het A-kwartier naar een meer aantrekkelijke buurt om te verblijven, te wonen en te werken. Samen met bewoners, ondernemers en geïnteresseerden is een agenda voor de buurt gemaakt. Er zijn informatieavonden en ontwerpcafés georganiseerd. Bewoners en ambtenaren hebben samen de toekomstvisie ontworpen. Die is flexibel ingericht, om op ontwikkelingen in te kunnen spelen en wordt in overleg met bewoners, eigenaren en ondernemers nader ingevuld. Nu staan we voor de volgende stap. De plannen zijn gemaakt: hoe voeren we ze samen uit?

Doelen

- Toekomstvisie van gemeente en bewoners samen uitvoeren.
- Bewoners, ambtenaren en raad hebben een gedeelde verantwoordelijkheid bij visie, ontwerp en uitvoering. We werken aan gezamenlijke betrokkenheid en

actieve rol van bewoners bij uitvoering en beheer, resulterend in opwaardering van het A-kwartier.

Acties

- Vertaling van de visie in concrete maatregelen en plannen, in samenwerking met de bewoners.
- Het gebiedsteam faciliteert en stimuleert bewonersinitiatieven. Een projectleider is eindverantwoordelijk voor het proces van uitvoering van de visie.
- Het ontwerp van de openbare ruimte wordt samen met bewoners gemaakt. Uitvoering wordt gedaan door gemeente en/of bewoners.
- Samen met de werkgroep van bewoners worden regelmatig de 'routekaart' en agenda geëvalueerd en bijgesteld.
- Organiseren van tijdelijke en snelle acties, evenementen en communicatie ('Berichten uit het A-kwartier'), door zowel gemeente als bewoners.
- Actieve bewoners betrekken andere bewoners.

Mogelijke rol van de Raad

In de toekomstvisie A-kwartier zijn kaders afgesproken en vastgesteld door de Raad. Rol van de Raad in het experiment: achteraf controleren of het proces goed is verlopen en of de vastgestelde doelen zijn bereikt.

Tussentijds wordt de Raad geïnformeerd door middel van 'Berichten uit het A-kwartier', waarin de actuele stand van zaken van de ontwikkeling worden beschreven. Daarnaast wordt de Raad uitgenodigd voor informatie- en werk bijeenkomsten.

West: Wijkbedrijf Selwerd

Ontwikkeling

Als onderdeel van het 'Wijkontwikkelingsplan Selwerd' heeft de gemeente samen met bewoners het wijkbedrijf ontwikkeld. Het wijkbedrijf is aanjager voor nieuw initiatief in de wijk, ondersteunt en verbindt bewoners en organisaties.

Uitgangspunt is dat bewoners zelf (wijk)diensten ontwikkelen en leveren, o.a. op het gebied van leefbaarheid, armoede, energie, werk & inkomen, opleiding, groen en zorg. Inmiddels wordt zichtbaar dat grenzen tussen deelnemende bewoners, ondernemers, instellingen, en gemeente vervagen. Samen wordt maatschappelijke waarde in de wijk gecreëerd.

Binnen het wijkbedrijf heeft een startende zelfstandig ondernemer uit de wijk de Gemeente Groningen uitgedaagd om met 'Ondernemend Selwerd' in en met de wijk

werkgelegenheid te creëren. Dit vergt meer flexibiliteit in functie, geld en capaciteit van alle partijen. Problemen en oplossingen in de wijk kennen niet de afgebakende beleidsterreinen en budgetten zoals de gemeente die kent. Dit vraagt van de gemeente een andere omgang met de begroting en regels, en om een nieuwe invulling van de organisatie van democratische processen in de wijk.

Doelen

- Experimenteren met het Uitdagingsrecht (Right to Challenge) als middel voor bewoners om de gemeente uit te dagen bevoegdheden en budget over te dragen, om wijkontwikkeling en ondernemerschap op nieuwe manieren te stimuleren.
- Eigenaarschap van en over de wijk door bewoners, partners en gemeente.
- Ruimte geven aan bewoners met ondernemende initiatieven, gericht op het verbeteren van de eigen wijk.
- Meer bewoners van Selwerd die zich actief inzetten in de wijk en voor de wijk.
- Bijdrage aan beleidsdoelen: bevorderen sociale samenhang en leefbaarheid; bedrijvigheid in de wijken; armoedebeleid; bevorderen ondernemerschap; participatiebeleid; arbeidsmarktbeleid en veiligheid.

Acties

- Ondernemend Selwerd ontwikkelt een platform dat startende ondernemers begeleidt en waar nieuwe initiatieven kunnen ontstaan.
- Ondernemend Selwerd bouwt een netwerk in en rond de wijk met ondernemers en organisaties.
- Ondernemend Selwerd creëert flexplekken, vergader- en trainingsruimtes, en faciliteert netwerkbijeenkomsten.
- Vanuit de verschillende beleidsdomeinen wordt een bijdrage geleverd aan het mogelijk maken van het Uitdagingsrecht-initiatief Ondernemend Selwerd.

Mogelijke rol van de Raad

Wijkbedrijf Selwerd nodigt de raad uit voor een startmoment over het Right to Challenge Ondernemend Selwerd. Hoe is het proces tot nu toe verlopen? Wat zijn de plannen voor komende twee jaar? We bespreken de aandachtspunten die de komende periode aan de orde zijn.

Vraag aan de raad is om te bepalen op welke wijze zij tijdens het experiment mee wil kijken, en waarop de focus ligt (inhoudelijk beoordelen van de resultaten, beoordelen democratisch proces)?

Oost: Golvend Lewenburg

Ontwikkeling

Golvend Lewenburg is een 'bewonersvereniging nieuwe stijl', een netwerk van actieve wijkbewoners. Bewoners uit het voormalig NLA team werken samen met de Oude Bieb, leden van de bewonersorganisatie en WIJ Lewenburg. De deelnemers zetten een nieuwe dynamische beweging op, voor en door bewoners. Daarbij aansluiten vanuit de gemeente vraagt om flexibiliteit. De kerngroep van Golvend Lewenburg organiseert bijeenkomsten om bewoners te verbinden en initiatieven te ontplooien.

Het idee is om budgetten voor vraagstukken die niet wijkoverstijgend zijn naar de wijk te brengen. Wijk-onderwerpen zijn bijvoorbeeld accommodatiebeleid, kleine verkeersmaatregelen, buurtwelzijn, groenonderhoud, woonomgeving, speelruimte en wijkveiligheid. Ideeën die ontstaan beperken zich niet tot de grenzen van beleid. Bij het overdragen van zeggenschap zal het netwerk zelf prioriteiten moeten aanbrengen, in middelen en rolverdeling van de uitvoering. Het netwerk kan zelf uitvoeren of opdrachtgever van de gemeente worden.

Doelen

- Betere vertegenwoordiging van de wijk in flexibele netwerken. 'Golvend Lewenburg' is aanvullend op bewonersorganisaties.
- Eigenaarschap van vraagstukken en oplossingen, en prioritering van wijkagenda door wijkbewoners.
- Overdragen van zeggenschap over een wijkbudget naar de wijkbewoners.

Acties

- Inzichtelijk maken van (gebiedsgerichte) uitgaven in Lewenburg.
- Bepalen van de gebiedsgerichte onderwerpen waarover zeggenschap wordt overgedragen.
- Budget beschikbaar stellen vanuit stedelijke budgetten (bijv. voor accommodaties, openbare ruimte, beheer, spelen, veiligheid of welzijn) waarmee één budget voor Golvend Lewenburg wordt gevormd.
- Golvend Lewenburg prioriteert de acties en plannen.

Mogelijke rol van de Raad

De Raad kan vooraf bepalen welke onderwerpen wijkgebonden zijn en over welke budgetten door de wijk beslist kan worden. Ze is dan kaderstellend. Daarnaast is aanwezigheid van de Raad in het netwerk wenselijk, om de kwaliteit van het democratische proces te beoordelen.

Zuid: Buurtsamenwerking De Wijert - Helpman

Ontwikkeling

In De Wijert gaan partners (onderwijs, bewoners, ondernemers, bewonersplatform, corporaties en gemeente) een nieuw samenwerkingsverband aan. Doel van dit convenant is het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid van bewoners en het verrijken van de leeromgeving van studenten in de wijk. Studenten leveren binnen hun curriculum een bijdrage aan de wijk en de projecten. De inhoud van de gebiedsagenda wordt samen bepaald met bewoners en netwerkpartners. Momenteel is uitgangspunt in de buurtsamenwerking dat de gemeentelijke middelen uitsluitend worden ingezet als er sprake is van cofinanciering.

Doelen

- Experimenteren met het organiseren van processen in de wijk in een gelijkwaardige samenwerking van gemeente, instellingen en bewoners.
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid in de wijk en een gezamenlijke rol in de uitvoering.
- Met bewoners, onderwijs en andere partners in de wijk op een gestructureerde manier samenwerken aan een duurzame ontwikkeling van de wijk.
- En dan een stap verder: Binnen de buurtsamenwerking actief invulling geven aan vormen van Burgerbegroting.
- Ontwikkelen van de rol van gebiedsteam naar (onder meer) regisseur van het democratische proces in de wijk (en de Raad als borger daarvan).

Acties

- Financieel en procesmatig bijdragen aan de opzet van de structuur van de buurtsamenwerking
- Budget naar de wijk brengen, bewoners zelf laten beslissen over de besteding.
- Bij zich aandienende initiatieven focust het gebiedsteam met name op een zorgvuldig democratisch proces in de wijk. Die rol bestaat o.a. uit advies over de procesarchitectuur, het betrekken van alle belanghebbenden en de verbinding van initiatieven in het netwerk in de wijk.

Mogelijke rol van de Raad

De Raad kan aan de voorkant bepalen welke onderwerpen wijkgebonden zijn en over welke budgetten door de wijk beslist kan worden in een Burgerbegroting. Ze is dan kaderstellend. Daarnaast is aanwezigheid van de Raad in het netwerk wenselijk om de kwaliteit van het democratische proces te beoordelen.

De Raad kan tevens een bijdrage leveren aan (de beoordeling van) het procesontwerp van de omgang met zich aandienende initiatieven met impact. De raad kan controleren of dit proces zorgvuldig is verlopen. Minder focus ligt dan op de rol van de Raad als inhoudelijke beoordelaar van het initiatief of het budget.

Oude Wijken: Coöperatieve wijkraad

Wat zou er gebeuren als Stadjsers het in hun eigen buurt voor het zeggen hebben en samen beslissingen over hun buurt nemen?

Als bewoners zich weer samen 'eigenaar' van hun eigen straat, buurt en wijk voelen?

Als mensen weer samen de vraagstukken en oplossingen in hun eigenbuurt bespreken?

En afwegingen maken tussen hun eigen belang en het collectieve belang?

In de Oosterparkwijk willen we allereerst met een Coöperatieve Wijkraad experimenteren. We willen hiermee zeggenschap en macht weer dichterbij Stadjsers brengen. Zo kunnen bewoners zich weer sámen 'eigenaar' van hun eigen straat, buurt en wijk voelen en daarover beslissingen nemen. De wijkraad is geen doel op zich. Het is een middel om het gesprek tussen wijkbewoners over keuzes in de wijk te kunnen voeren en daarover zelf te beslissen.

Het idee is dat gemeenteraadsleden en wijkbewoners samen in een Coöperatieve Wijkraad plaatsnemen. Zij worden geselecteerd door middel van loting, volstrekt willekeurig dus. Dat moet ervoor zorgen dat ook mensen die zich anders niet zo snel laten horen, mee gaan doen. En dat de wijkraad een (meer)representatieve afspiegeling van de wijk is. De leden ervan rouleren, dus iedereen heeft kans om in de Wijkraad plaats te nemen.

We beschouwen de wijk daarbij als een coöperatie waar alle bewoners lid van zijn. De Coöperatieve Wijkraad beslist over (delen van) de wijkagenda en de inzet van budgetten voor de wijk. Vooraf worden de thema's bepaald waarover beslist kan worden. Thema's die spelen op wijkniveau. Beslissingen daarover worden dan niet meer genomen op het Stadhuis, maar in de wijk. Je beslist als bewoner dus mee over je eigen buurt.

We willen bereiken dat er een gesprek tussen wijkbewoners in de hele wijk ontstaat. Ook met de mensen die je niet zo snel tegenkomt, die zich nu minder laten horen of ervan uitgaan dat hun stem 'er toch niet toe doet'. Door middel van overleg, brainstormsessies, panels en peilingen - in de wijk en online - zal de Coöperatieve Wijkraad zoveel mogelijk bewoners betrekken.

Gemeenteraadsleden werken op basis van gelijkwaardigheid samen met wijkbewoners. Zo verbinden we de 'participatieve democratie' (actieve wijkbewoners) aan onze 'representatieve democratie' (gekozen volksvertegenwoordigers). Het gebiedsteam besteedt samen met de Coöperatieve Wijkraad extra aandacht aan de opkomst van kwetsbare en minder gehoorde groepen en geeft zodoende invulling aan het voeren van de dialoog in de wijk.

Doelen van de Coöperatieve Wijkraad

- Grotere legitimiteit van besluitvorming: de democratische legitimiteit neemt toe, zowel de wijze waarop de besluiten worden genomen (procedureel) als de kwaliteit van de besluiten zelf (substantieel).
- Meer eigenaarschap in de wijk, van zowel de problemen als de oplossingen: Alle bewoners zijn expert als het om de wijk gaat waar ze wonen, nu krijgen ze invloed en directe beslissingsbevoegdheid. De wijk is van hen.
- Emancipatie van wijkbewoners: Bewoners doen democratische ervaring op, op basis van gelijkwaardigheid tussen volksvertegenwoordigers en gelote wijkbewoners. Ze doen kennis en ervaring op van het democratisch proces, het voeren van dialoog en ontwikkelen zelfvertrouwen om actief deel te nemen in hun wijk.
- Meer betrokkenheid in de wijk en toename van diversiteit van betrokkenen: Bevordering van sociale cohesie en versterking van de lokale gemeenschap. Er zullen meer mensen, en een grotere diversiteit aan mensen mee gaan doen. Er is extra aandacht voor het betrekken van kwetsbare en minder gehoorde groepen.
- Toename van efficiëntie en kwaliteit van diensten: efficiënter besluitvormingsproces en betere besluiten, resulterend in beter beleid en betere publieke diensten.

Uitgangspunten voor het experiment

Het experiment gaat uit van de coöperatieve gedachte: De wijk wordt beschouwd als coöperatie, daarbij staan democratische controle, (economische) deelname door de leden, autonomie en zorgzaamheid voor de gemeenschap hoog in het vaandel. Er wordt uitgegaan van 'collectief eigenaarschap van de wijk'. De coöperatieve wijkraad heeft daadwerkelijk invloed, inhoudelijke beslissingsbevoegdheid en budgetrecht en kan dus écht een verschil maken in de wijk.

Daarbij staat participatie van de wijk voorop: De coöperatieve wijkraad moet zoveel mogelijk beslissen 'zoals de wijk zou beslissen'. De coöperatieve wijkraad zet zich optimaal in om de groep die participeert bij haar besluitvormingsprocessen zo groot mogelijk te maken en de kennis van wijkbewoners optimaal te ontsluiten. Er wordt ingezet om zowel de reeds actieve bewoners te blijven betrekken als ook minder goed bereikbare en kwetsbare wijkbewoners. Deliberatie, dialoog en transparantie vormen de kern van de werkwijze en leiden tot kwalitatief betere beslissingen en meer draagvlak.

Fasen in het proces

De werkwijze van de coöperatieve wijkraad beschrijven we hier in fasen. Hoe en wanneer de coöperatieve wijkraad precies de rest van de wijk betreft bij haar deliberatie en besluitvorming is nog in ontwikkeling. Een globale schets:

Fase	Doel	Mogelijke activiteiten van de coöperatieve wijkraad
Verkennen	De coöperatieve wijkraad verkent welke thema's leven er in de wijk. Hierbij kan het bestaande actieve kader een belangrijke rol spelen bij identificatie van thema's en ingang tot bestaande netwerken/groepen.	<ul style="list-style-type: none"> - Gesprekken of focusgroepen met bestaande netwerken/groepen in de wijk, wat leeft er bij hen? - Online discussies - Informatievoorziening, verdieping van thema's - Beoordeling van thema's uit wijkkompas, leefbaarheidsmonitor.
Verzamelen en prioriteren	Welke thema's zijn van belang, welke prioriteiten stellen de bewoners? De coöperatieve wijkraad kan deze thema's verder uitwerken, daarbij zorgvuldig de opties uitzoeken, technische expertise inwinnen, voor- en tegens zijn afgewogen.	<ul style="list-style-type: none"> - Workshop met wijkraadleden om prioriteiten te stellen en voorstellen uit te werken. - Expertise en ervaring in de wijk ontsluiten, waar nodig aanvullende kennis halen. - Wijkbewoners mogelijkheid geven (online) prioriteiten aan te geven.
Deliberatie-dialoog	De coöperatieve wijkraad zal haar voorstellen voorleggen aan de wijk en in dialoog de wijkbewoners de mogelijkheid bieden zich te beraden op de voorstellen en in dialoog de voor- en nadelen te overwegen.	<ul style="list-style-type: none"> - Deliberatieve dialoog met een representatieve groep wijkbewoners - Participatief budgetteren ('burgerbegroting') - Online consultatie
Besluitvorming	Na verfijning van de voorstellen op basis van de dialoog zullen er nu knopen moeten worden doorgehakt.	<ul style="list-style-type: none"> - Stemming in de wijkraad - mogelijke uitgebreid met (online) stemming door een grote representatieve (evt. gelote) groep burgers

Keuzes ten aanzien van de concrete invulling van het experiment:

- Kern van de gedachte van de coöperatieve wijkraad is verbinding tussen de representatieve democratie en de participatieve democratie: dat gebeurt door gezamenlijke deelname van raadsleden en wijkbewoners.
- Bij de start wordt samen bepaald over welke (wijkgerelateerde) onderwerpen de coöperatieve wijkraad kan en wil beslissen (en welke niet). Het is van belang vooraf om helderheid te geven welke ruimte de gemeente biedt en welke ruimte de wijk wil, op bepaalde (wijk-)thema's. Voorstel is: klein beginnen (binnen huidig budget voor gebiedsprogramma) en langzaam cirkel van invloed uitbreiden. In het eerste jaar (2017) kan dit binnen het reeds door de raad vastgestelde gebiedsprogramma in de gemeentebegroting. In de daarop volgende jaren zal de gemeenteraad bij de vaststelling van de gemeentebegroting de ruimte c.q. het budget voor de wijk vastleggen.
- Vormgeven start op wijkniveau, kwartiermaken, fasering bepalen: hierbij hebben de actieve netwerken en het bestaande kader in de wijken een belangrijke rol en worden (blijvend) intensief betrokken.
- Werkendeweg geven we invulling aan de inpassing van het experiment binnen de huidige bestuurlijke organisatie van de gemeente. We ondervinden wat de bestuurlijke consequenties op wijkniveau (en stadsniveau) zijn. Werkendeweg en in dialoog met de wijk geven we ook invulling aan de rol van de wethouders en ambtenaren, en aan de ondersteuning van de Coöperatieve Wijkraad.
- De coöperatieve Wijkraad legt verantwoording af aan de wijk en aan de gemeenteraad. (Suggestie is dat de Rekenkamer het experiment zou kunnen onderzoeken.)
- De wijkraad bestaat uit 17 personen: 11 gelote burgers en 6 gelote raadsleden (die elk uiteraard kunnen beslissen niet van de aangeboden plek gebruik te maken; in dat geval wordt opnieuw geloot).
- De 17 wijkraadsleden vormen het Dagelijks Bestuur van de Coöperatie. Een groep van zo'n 400 gelote wijkbewoners vormt het panel waaraan keuzes worden voorgelegd en die intensief bij de dialoog in de wijk worden betrokken. Op onderwerpen worden uiteraard meer en/of andere belanghebbenden en bewoners betrokken.
- De loting in de wijk vindt plaats door een gestratificeerde steekproef: letterlijk "gestraatificeerd" zodat de deelnemers verspreid zijn over alle straten van de wijk.
- De wijkraad kiest een voorzitter uit haar midden.
- De wijkraadsleden die als bewoners geloot zijn, ontvangen een vergoeding (naar rato van te besteden tijd) vergelijkbaar met raadsvergoeding.

Mogelijke rol van de Raad

Focus ligt op kaderstellen (beschikbaar stellen budget en mandaat) en meedoen in het proces (zie 'invulling' hierboven), waarbij de verbinding tussen de participatieve en de representatieve democratie wordt gewaarborgd. De raadsleden die meedoen aan het experiment in de wijk worden geloot, met uiteraard de mogelijkheid om van deelname af te zien. Bij de voorbereiding en de vormgeving van het experiment is reeds een aantal raadsleden betrokken, voorstel is om dit te intensiveren (in de ontwikkelgroep, die verder het experiment vormgeeft). Dit experiment kan alleen van start gaan en slagen als de gemeenteraad intensief participeert in de Coöperatieve Wijkraad.